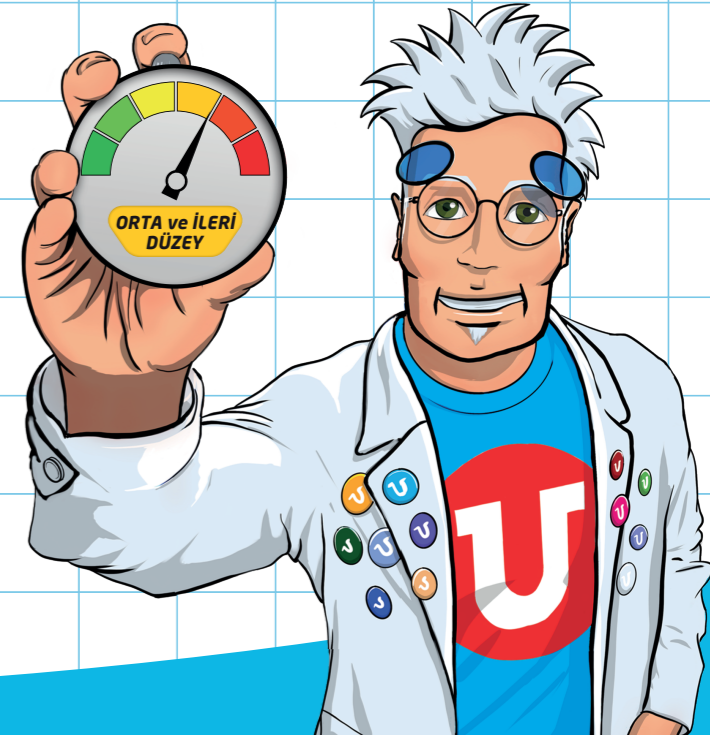

6.ÜNİTE

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Fizik Soru Bankası

Elektriksel Kuvvet ve Elektrik Alan

MELİK EKEN

ELEKTRİKSEL KUVVET VE ELEKTRİK ALAN

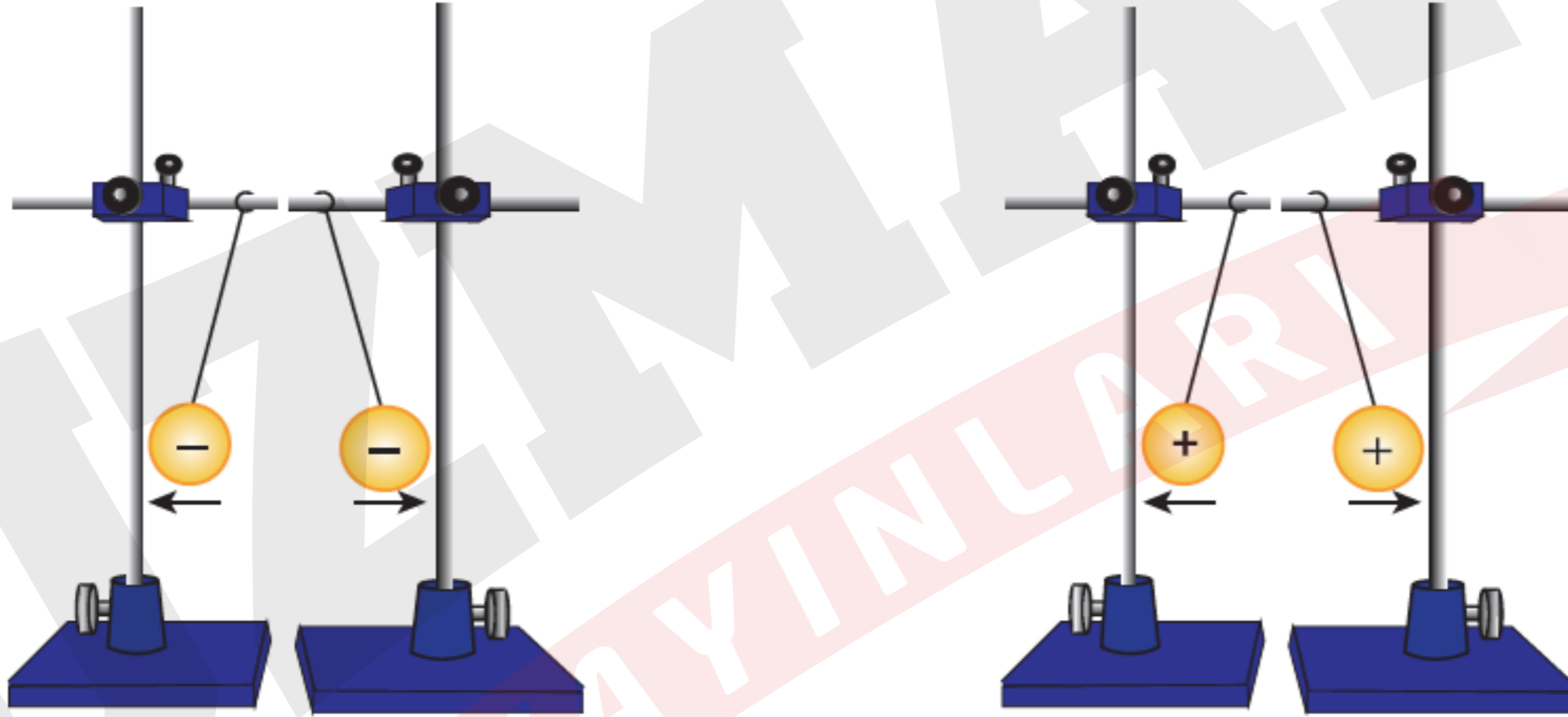
YÜKLÜ CİSİMLER ARASI ETKİLEŞİM

ELEKTRİKSEL KUVVET

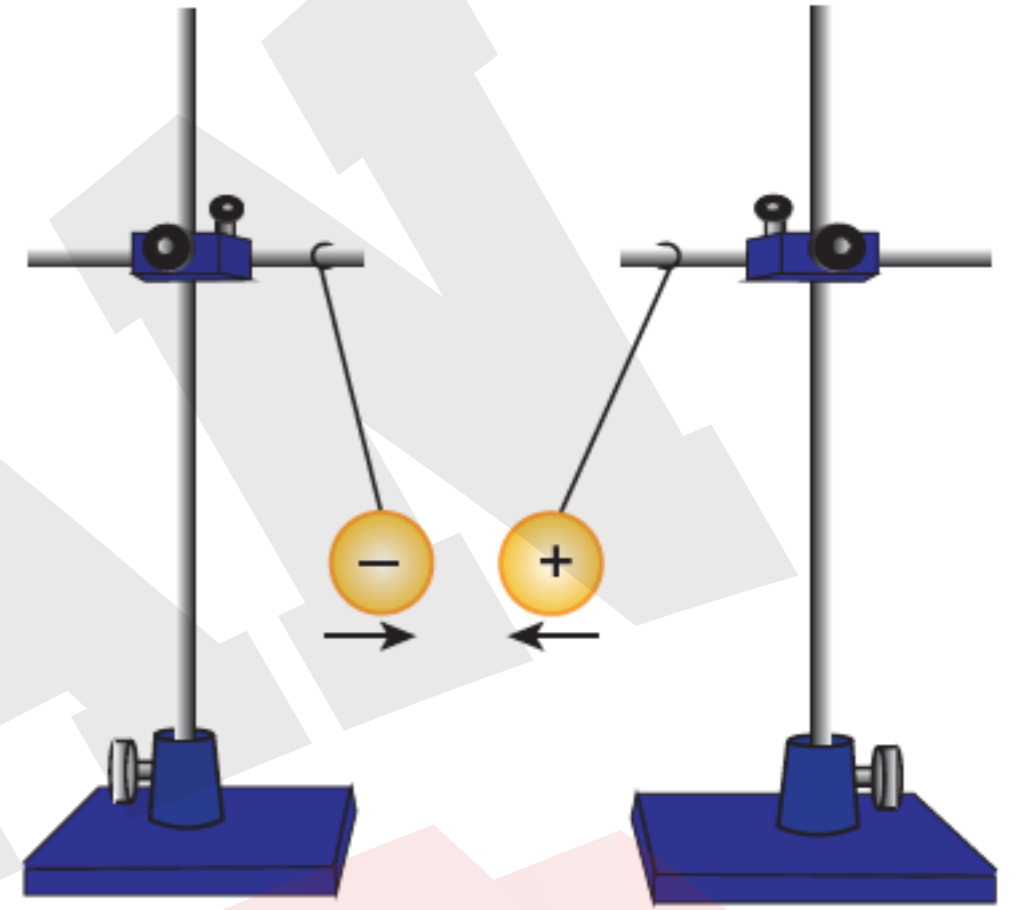
ELEKTRİK ALAN

İLETKEN CİSİMLERDE YÜK DAĞILIMI

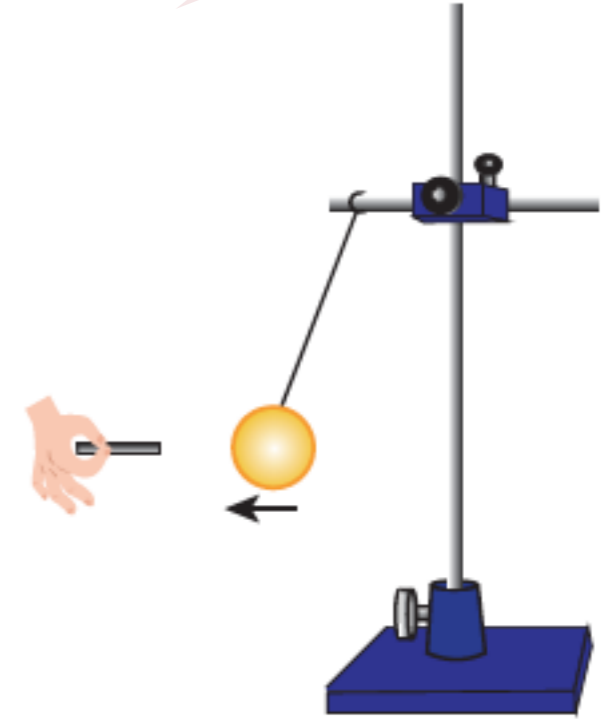
→ Aynı cins yüklü cisimler birbirini iter.

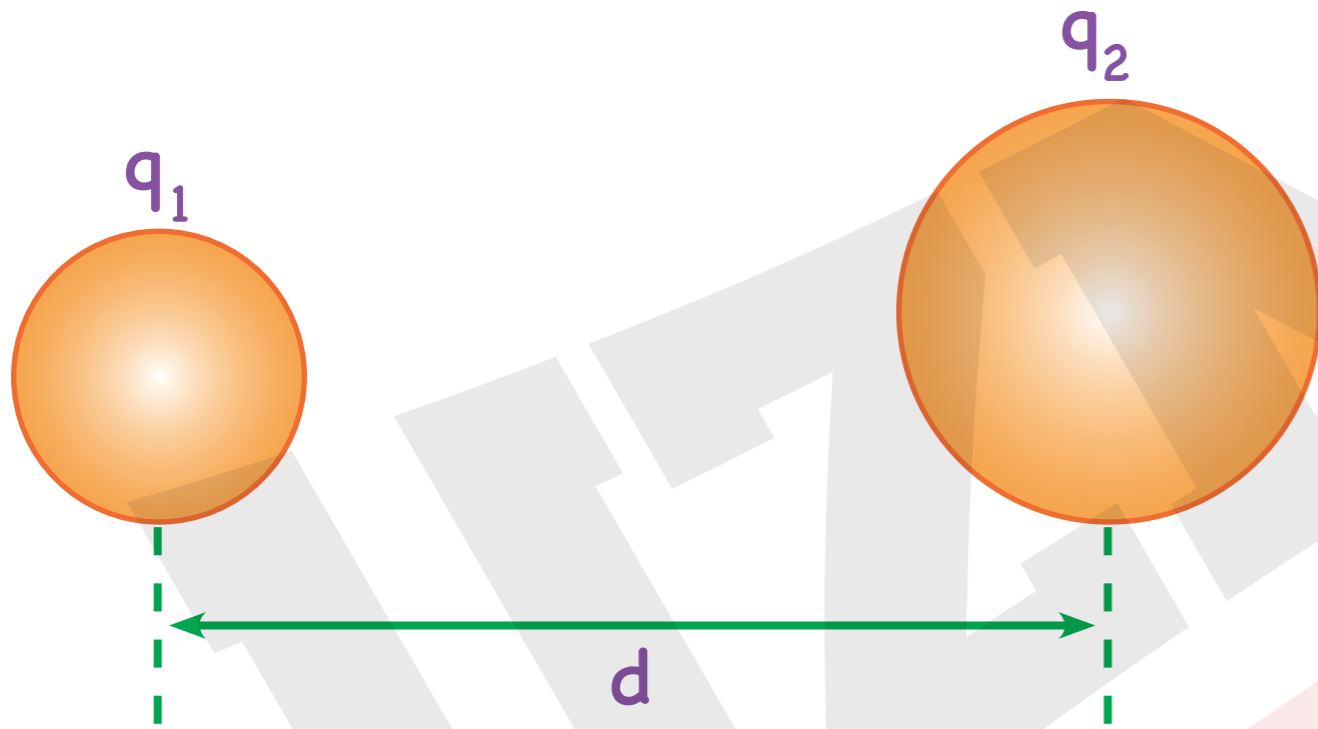
→ Zıt cins yüklü cisimler birbirini çeker.

→ Yüklü cisimler nötr iletken cisimleri çeker.

- Yüklü cisimler arasındaki etkileşim Coulomb kuvveti olarak bilinir.
- Coulomb yasasına göre, yüklü cisimler arasında oluşan kuvvetin büyüklüğü yüklerin büyüklüğü ile doğru, aradaki uzaklığın karesiyle ters orantılıdır.
- Coulomb yasası,

F: Elektriksel itme ya da çekme kuvveti

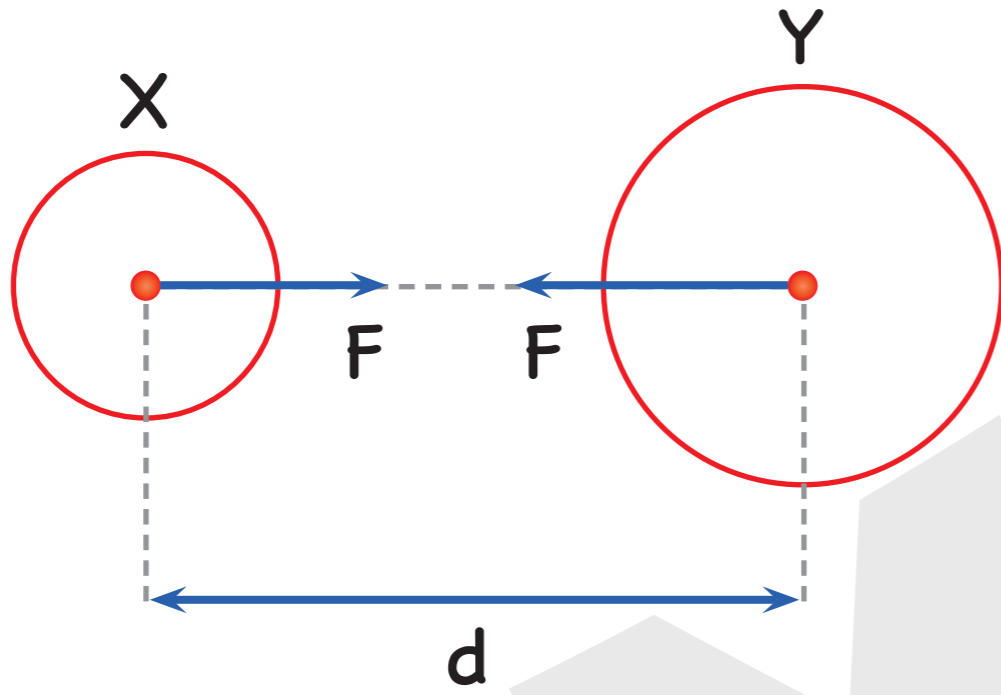
q_1 ve q_2 cisimlerin yük büyüklüğü

k: Ortamın Coulomb sabiti

d: Yükler arası uzaklık

$$F = k \cdot \frac{q_1 \cdot q_2}{d^2} \text{ bağıntısıyla bulunur.}$$

Coulomb, elektriksel kuvvetin büyüklüğü F 'nin

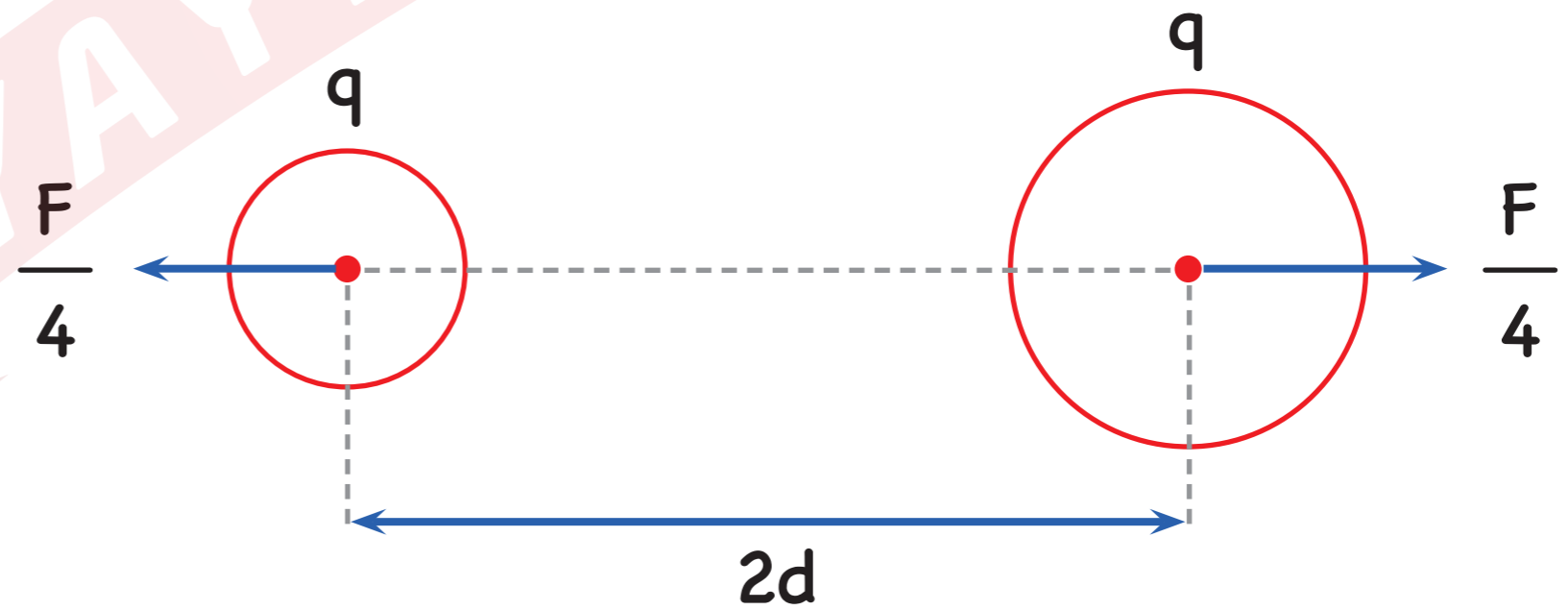
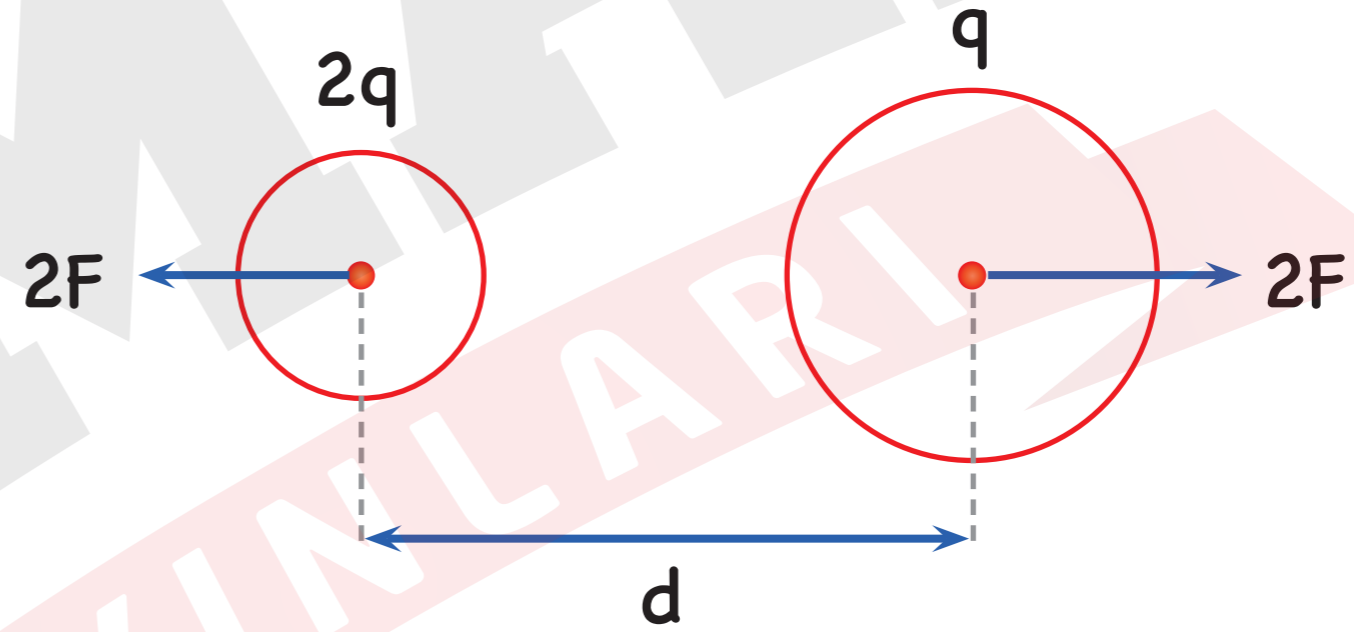
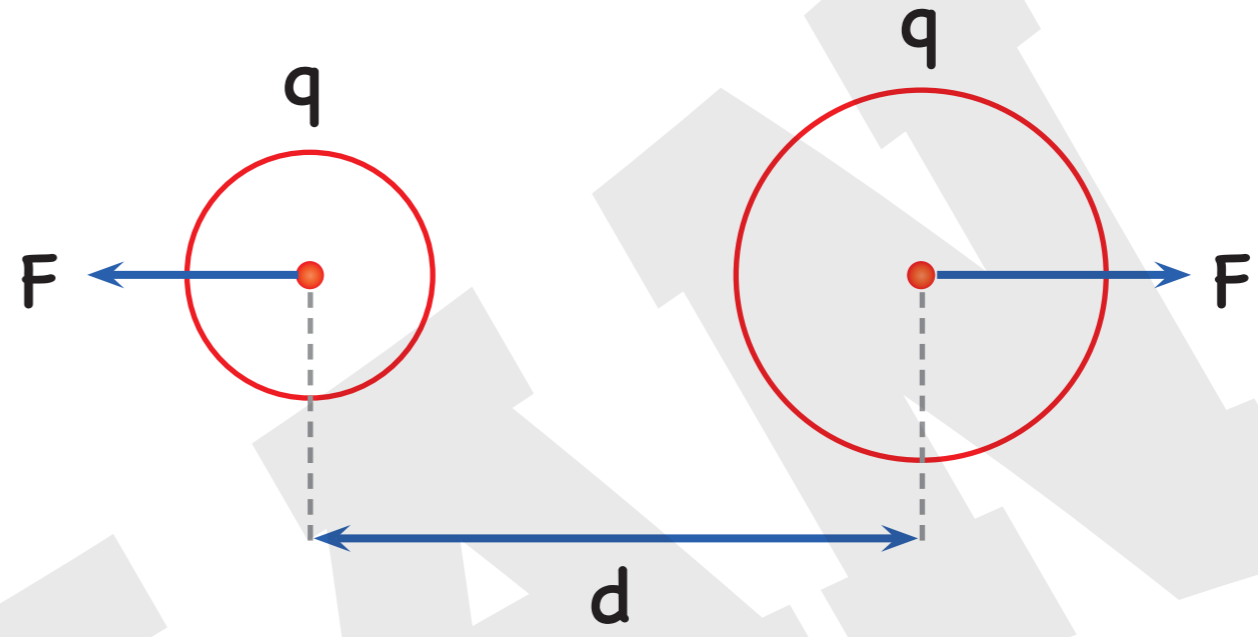
- Cisimlerin yük miktarlarının çarpımı ile doğru orantılı
- Cisimler arasındaki uzaklığın karesi ile ters orantılı
- Cisimler arasındaki ortama bağlı olduğunu bulmuştur.

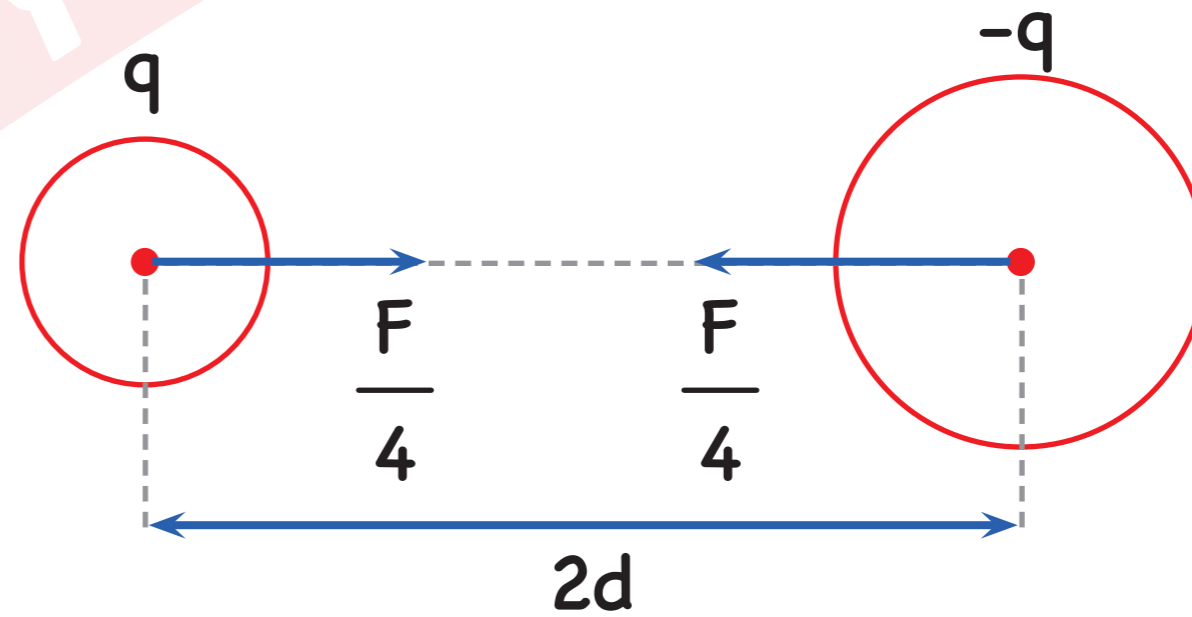
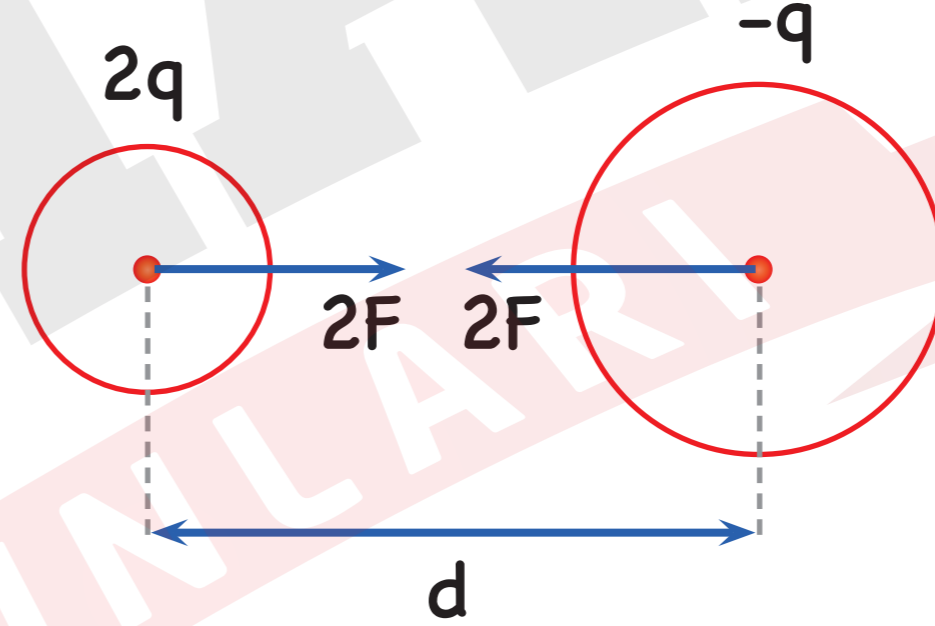
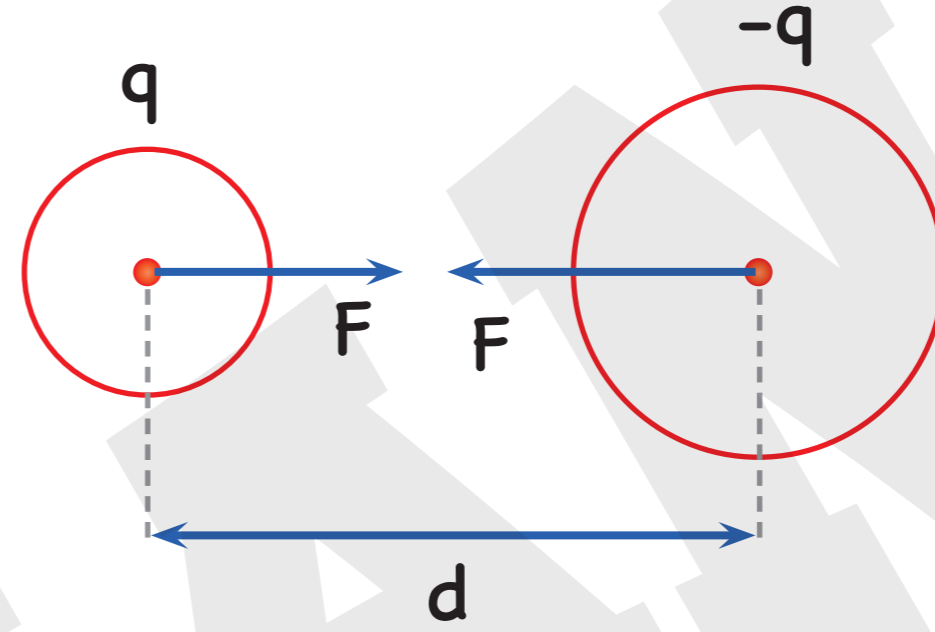
Yükler aynı cins ise birbirini iter

$$F = k \frac{q_x \cdot q_y}{d^2}$$

Yükler aynı cins ise birbirini iter

$$F = k \frac{q_x \cdot q_y}{d^2}$$

Örnek:

Kayra öğretmen, elektrik yükü ile yüklü cisimlerin birbirlerine uyguladığı kuvvetin Coulomb kuvveti olduğunu söyleyerek; Cem, Merih ve Işıl'dan Coulomb kuvvetinin özellikleriyle ilgili olarak tahminde bulunmalarını istiyor.

Cem : Aynı cins elektrik yüküne sahip cisimler, birbirini iter.

Merih : Yüklü bir cisim, nötr bir cisme Coulomb kuvveti uygulayabilir.

Işıl : Coulomb kuvveti, temas gerektiren bir kuvvettir.

Cem, Merih ve Işıl'ın verdiği cevaplara göre, kimlerin yaptığı tahmin doğru bilgi içermektedir?

A) Yalnız Merih

C) Cem ve Merih

E) Cem, Merih ve Işıl

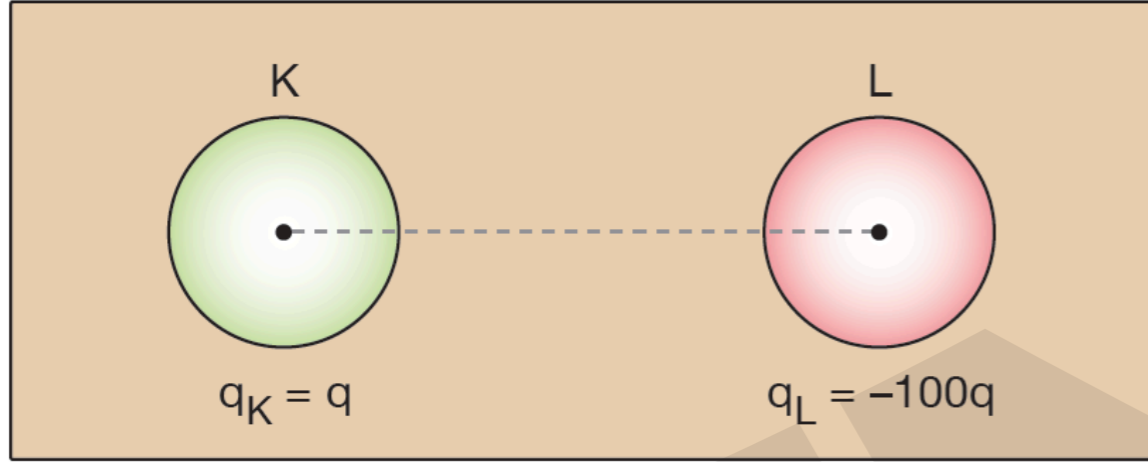
B) Yalnız Işıl

D) Merih ve Işıl

Örnek:

Yalıtkan düzlemde merkezleri aynı doğrultu üzerinde olacak şekilde yerleştirilen K ve L kürelerinin yükleri q ve $-100q$ 'dur.

Buna göre;

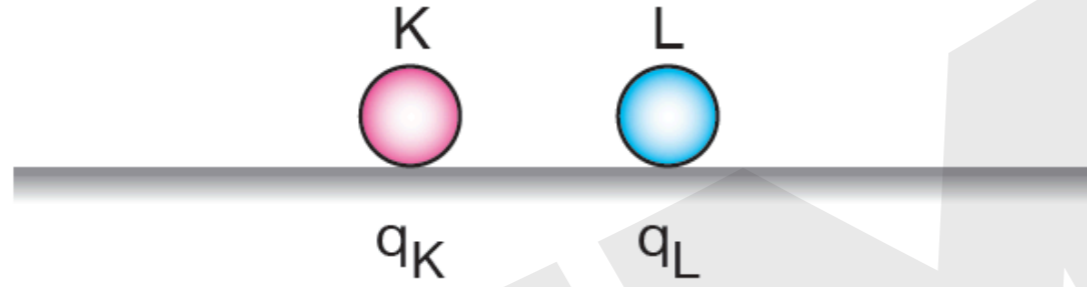
- I. L küresinin K küresine uyguladığı Coulomb kuvvetinin büyüklüğü, K'nin L'ye uyguladığı Coulomb kuvvetinin büyüklüğünden fazladır.
- II. K ve L kürelerinin birbirine uyguladığı Coulomb kuvvetinin yönleri zıttır.
- III. K ve L kürelerinin birbirine uyguladığı Coulomb kuvvetleri aynı doğrultu üzerindedir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Yalıtkan ve sürtünmesiz yatay düzleme, birbiriyle etkileşim içinde olacak şekilde aynı cins elektrik yüküne sahip K ve L parçacıkları şekildeki gibi bırakılıyor.

Buna göre, zamanla;

- I. K ve L cisimlerin birbirine uyguladığı Coulomb kuvvetinin büyüklüğü azalır.
- II. K ve L cisimleri sabit büyüklükte ivme ile hareket eder.
- III. K ve L cisimlerinin hız büyüklükleri giderek azalır.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

Elektrik Alan

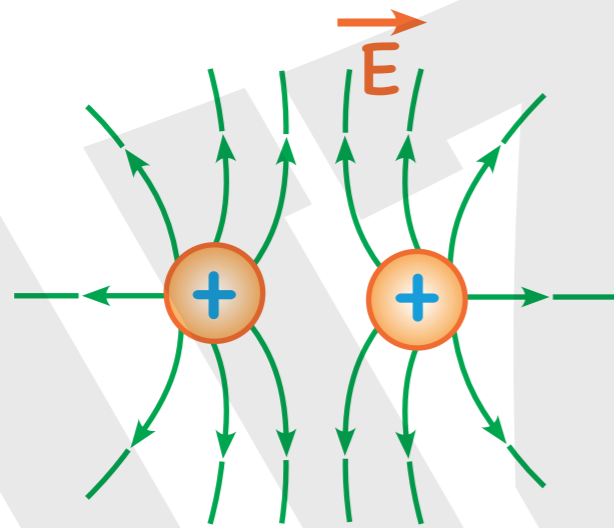
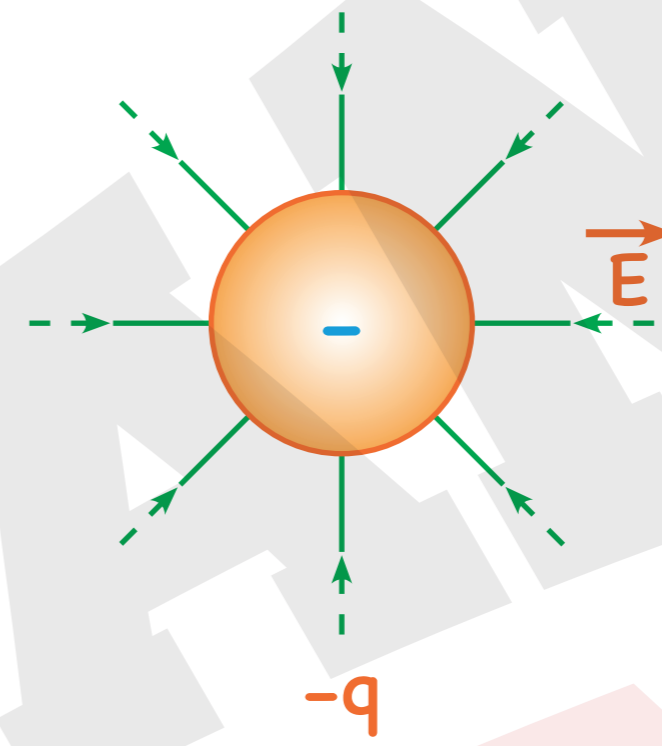
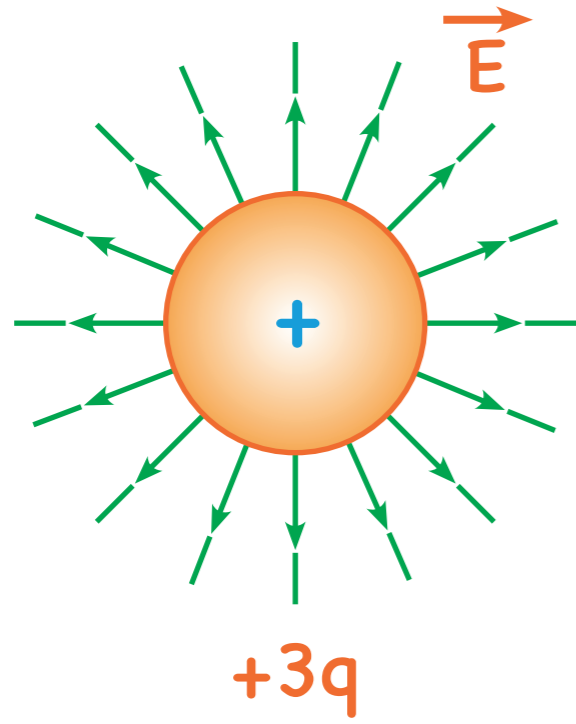
- +1C luk yüke etki eden kuvvete elektrik alan denir.
- Vektörler bir büyüklüktür.
- $\vec{E}$ harfiyle gösterilir.
- Yüklü cisimlerin elektrik alanı.

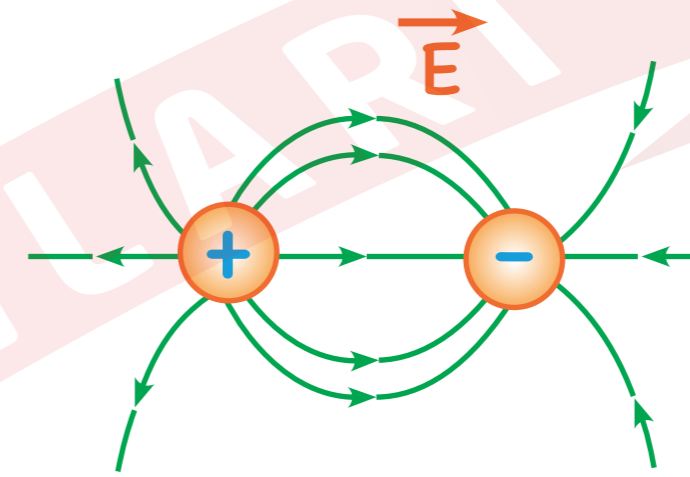
- $E = k \frac{q}{d^2}$ bağıntısı ile bulunur.

→ Elektrik alan çizgileri + yükten çıkacak - yüke gelecek şekilde yönelir.

Aynı cins yüklü cisimlerin elektrik alan

Zıt yüklü cisimlerin elektrik alan

→ Elektrik alan çizgileri birbirini kesmezler

Örnek:

Fizik öğretmeni Emre, elektrik alan ile ilgili olarak tahtaya aşağıdaki bilgiyi yazıyor.

+1C büyüklüğünde yüke sahip olan cisme etki eden Coulomb kuvvetine, elektrik alan denir.

Emre öğretmenin verdiği bilgiye bakarak Coulomb kuvvetini öğrenmiş bir öğrenci;

- I. Elektrik alan şiddeti, yük büyüklüğüyle doğru orantılıdır.
- II. Elektrik alan şiddeti, yükün noktaya olan uzaklığının karesiyle ters orantılıdır.
- III. Elektrik alan, skaler bir nicelikdir.

yorumlarından hangilerini yapabilir?

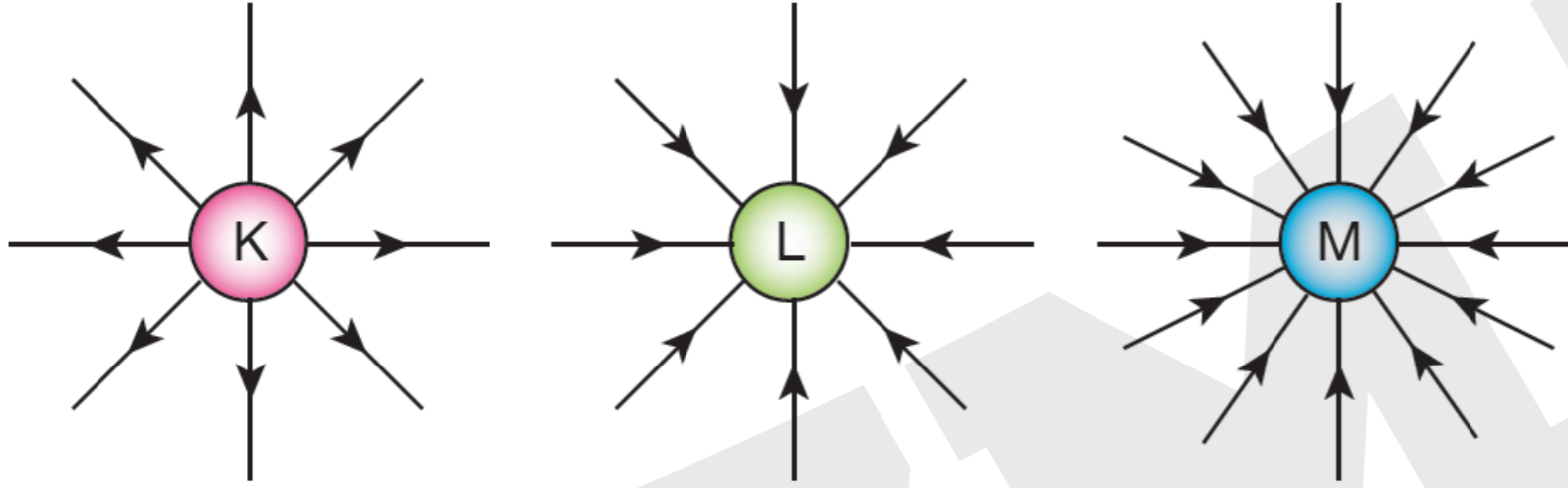
- A) Yalnız II   B) Yalnız III   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Küresel K, L ve M cisimlerinin elektrik alan çizgileri şekildeki gibidir.

Buna göre K, L ve M cisimlerinin elektrik yükleri ile ilgili,

- I. K cismi, negatif cins elektrik yükü ile yüklüdür.
- II. L cismi, pozitif cins elektrik yükü ile yüklüdür.
- III. M cisminin yük büyüklüğü, K'nin yük büyüklüğünden fazladır.

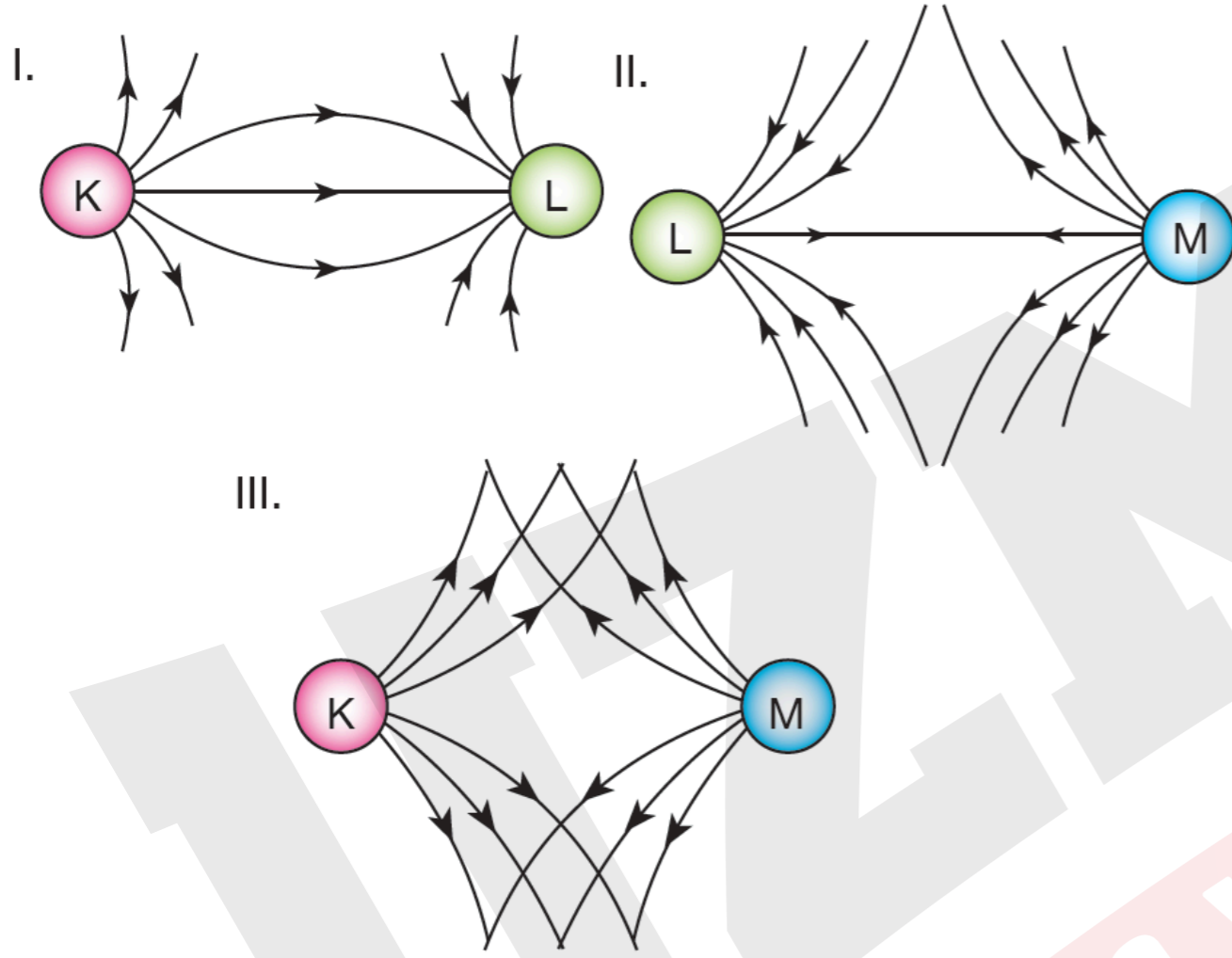
yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız III   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Yalıtkan düzleme yerleştirilen K, L ve M küresel cisimlerinin elektrik yüklerinin cinsleri sırasıyla +, - ve +'dır.

Buna göre; K, L ve M cisimlerinin elektrik alan çizgileri ile ilgili şekillerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I ve III
D) II ve III   E) I, II ve III